

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dimitrie D. Gerota nr. 7-9, sector 2, București, cod poștal: 020027
Telefoane: 021.310.23.56, 021.316.31.34 Fax: 021.316.31.31
021.310.23.57, 021.316.31.33
Cod fiscal: 10464660 E-mail: ces@ces.ro www.ces.ro

Membru fondator al Asociației Internaționale a Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare (AICESIS)
Membru al Uniunii Consiliilor Economice și Sociale și Instituțiilor Similare Francofone (UCESIF)

„Consiliul Economic și Social este organ consultativ al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.” (Art. 141 din Constituția României revizuită)

Nr. 1616/04.03.2026

AVIZ

**referitor la propunerea legislativă privind măsurile
de aplicare a Regulamentului (UE) 2024/1.252 al Parlamentului
European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de instituire a unui cadru
pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime
critice și de modificare a Regulamentelor (UE) nr.168/2013, (UE)
2018/858, (UE) 2018/1.724 și (UE) 2019/1.020, precum și pentru
modificarea și completarea unor acte normative pentru activitatea
de extracție a materiilor prime critice (b69/17.02.2026)**

În temeiul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 11 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare, Consiliul Economic și Social a fost sesizat cu privire la avizarea *propunerii legislative privind măsurile de aplicare a Regulamentului (UE) 2024/1.252 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de instituire a unui cadru pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime critice și de modificare a Regulamentelor (UE) nr.168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1.724 și (UE) 2019/1.020, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative pentru activitatea de extracție a materiilor prime critice (b69/17.02.2026).*

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

În temeiul art. 5 lit. a) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în ședința din data de 4.03.2026, desfășurată online, conform prevederilor Hotărârii Plenului

nr.86/17.05.2022, avizează **NEFAVORABIL** prezentul proiect de act normativ, cu următoarea **motivare**:

- propunerea legislativă încearcă transpunerea Regulamentului european 1252/2024 (CRMA) privind materiile critice, însă propunerea legislativă nu se limitează la implementarea obligațiilor impuse de CRMA, ci introduce un regim juridic extins și accelerat pentru proiectele miniere strategice, care depășește semnificativ sfera și spiritul regulamentului;
- deși regulamentele europene nu au de obicei nevoie de transpunere în legislația națională, ele fiind direct aplicabile, în acest caz este într-adevăr necesară clarificarea unor măsuri de punere în aplicare privind funcționarea ghișeelor unice. Cu toată acestea, soluția legislativă selectează doar componenta procedurală a CRMA și o dezvoltă într-un regim favorizant pentru exploatarea minieră, fără a prelua în mod echilibrat componentele privind monitorizarea riscurilor, sustenabilitatea și circularitatea. Transpunerea vizează doar proiectele miniere de extracție, nu și proiectele de prelucrare și reciclare a materiilor prime, or regulamentul stabilește ținte pentru fiecare din aceste trei activități. În schimb propunerea națională adaugă prevederi suplimentare care contrazic regulamentul;
- principalele critici sunt aduse cu privire la:
 - micșorarea termenelor de autorizare față de cele prevăzute în regulament:
 - ghișeul unic – de la 27 la 24 de luni, de la 24 la 21 de luni pentru proiecte deja supuse autorizării și de la 6 luni la 3 luni posibilitatea de extindere a termenelor;
 - procedura de evaluare asupra mediului – termene mai scurte de la 85 la 45 de zile pentru organizarea dezbaterii publice și de la minimum 30 la 15 zile pentru consultarea publicului.Este necesară păstrarea termenelor din regulament pentru a asigura participarea adecvată a publicului și pentru a evita vicierea procedurilor;
 - regimul juridic:

Deși regulamentul stabilește nevoia de urgență pentru rezolvarea litigiilor ce privesc actele emise pentru proiecte strategice, acesta precizează faptul că prevederile nu trebuie să aducă atingere dreptului la justiție și actului judecat. Or, propunerea legislativă prevede:

 - competența exclusivă a Curții de Apel București în primă instanță – acest lucru pune în dificultate accesul la justiție, fiind departe de zona de proiect și persoanele afectate. Litigiile ar trebui depuse în jurisdicția reclamantului.

- termene impuse pentru judecată și redactare – nivelul urgenței și termenele ar trebui apreciate de judecător, iar procesul trebuie să devină prioritar în funcție de interesul public servit. Impunerea unor termene atât de scurte (uneori doar 2 zile pentru anumite etape), poate interfera cu dreptul de acces la justiție. Regulamentul stabilește că termenele nu trebuie să aducă atingere căilor de atac;
- art. 19 care prevede anularea excepției de nelegalitate limitează accesul la justiție a persoanelor impactate;
- mecanism de „*remediere a viciilor*” în instanță, prin care autoritățile pot corecta deficiențe constatate – Remedierea viciilor invocate în instanță nu se regăsește în regulament și nu este o practică judecătorească existentă. Prin aceste prevederi se confundă rolul judecătorului de a decide respectarea legislației cu rolul apărătorului părții și a consultantților juridici de modifica actele contestate conform deciziei instanței;
- posibilitatea reemiterii oricând a avizelor (art. 8). În regulament nu se precizează posibilitatea de a emite oricând avize, ba mai mult, regulamentul stabilește respectarea procedurilor legale. Avizele au o anumită logică a emiterii pentru că se bazează pe informații din actele emise anterior;
- regimul exproprierilor:
CRMA permite calificarea proiectelor strategice drept de interes public major, în condițiile legislației europene aplicabile, dar nu obligă statele membre să modifice codurile interne privind proprietatea sau fondul forestier. Propunerea legislativă extinde regimul de expropriere pentru cauza de utilitate publică, dar o depășește în anumite instanțe, fiind în conflict cu dreptul de proprietate și regulamentul transpus:
 - exceptarea deținerii titlului de proprietate pentru emiterea autorizației de construire. Această prevedere justifică exproprierea fără acord sau negociere a proprietăților private, deși prin art. 15 se menționează că dobândirea terenurilor se face în condițiile legii, inclusiv prin cauză de utilitate publică, ce presupune o negociere. Totuși exproprierea pentru cauză de utilitate publică se poate face în cazul refuzului ofertei sau absenței proprietarului. Aceste prevederi riscă să limiteze dreptul la proprietate privată – or regulamentul cere ca proiectele să demonstreze acceptare socială și protecția populației locale, „inclusiv respectarea drepturilor omului, a drepturilor populațiilor indigene și a drepturilor lucrătorilor, în special în cazul relocării

involuntare”. Astfel exproprierea ar trebui să fie realizată de comun acord, cu despăgubiri negociate și echitabile;

- scoaterea definitivă din fondul forestier a terenurilor necesare acestor proiecte, fără compensare – această prevedere aduce atingere criteriului de protecție a mediului stipulat în Regulament „proiectul ar urma să fie implementat în mod durabil, în special în ceea ce privește monitorizarea, prevenirea și reducerea la minimum a impactului asupra mediului”;

- inițierea exproprierii fără aprobarea indicatorilor tehnico-economici – acest mecanism încalcă un alt criteriu de desemnare a proiectelor strategice, și anume „proiectul este sau va deveni fezabil din punct de vedere tehnic într-un interval de timp rezonabil, iar volumul de producție preconizat al proiectului poate fi estimat cu un nivel suficient de încredere”. Or acest lucru nu poate fi stabilit fără indicatori tehnico-economici care trebuie să survină oricum înaintea exproprierilor;

- se pot emite autorizații de construire și fără documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate – contravine prevederii din Regulament conform căreia „autoritățile naționale, regionale și locale responsabile cu elaborarea planurilor, inclusiv a planurilor de zonare, de amenajare a teritoriului și de utilizare a terenurilor, iau în considerare includerea în aceste planuri, după caz, a unor dispoziții privind elaborarea proiectelor privind materiile prime critice”;

- propunerea legislativă tratează accesul la terenuri ca element esențial pentru proiectele strategice și indică inclusiv posibilitatea utilizării mecanismelor de expropriere/uz public. Întrucât acestea reprezintă ingerințe semnificative în dreptul de proprietate, se constată că nu există o întărire expresă a garanțiilor: delimitarea clară a situațiilor în care se recurge la expropriere, criterii de necesitate/proportionalitate, reguli transparente de evaluare a despăgubirii și mecanisme efective de contestare, astfel încât interesul public să nu conducă la soluții excesive în raport cu persoanele afectate;
- propunerea legislativă introduce o procedură accelerată pentru litigii privind vicii de legalitate ale avizelor/acordurilor/autorizațiilor emise în legătură cu proiectele strategice, cu termene foarte scurte și cu reguli care pot limita efectul util al controlului judiciar (inclusiv soluții de remediere în locul anulării în anumite situații, hotărâre de fond executorie, concentrare la Curtea de Apel București și recurs într-un termen scurt). Având în vedere standardele constituționale și europene privind efectivitatea căilor de atac, se constată că:

- termenele nu sunt rezonabile pentru părțile fără resurse (persoane fizice, comunități locale, ONG-uri);
- instanța nu își păstrează posibilitatea reală de a sancționa încălcări grave (inclusiv prin anulare, atunci când viciul o impune);
- măsurile de celeritate golesc de conținut dreptul la apărare (timp suficient pentru pregătirea cauzei, acces la documente);
- deși propunerea legislativă urmărește simplificarea și scurtarea duratei procedurilor, nu se protejează în mod explicit cerințele de consultare publică și a accesului la informații (în special în procedurile de mediu), astfel încât accelerarea să nu devină, în practică, o reducere a posibilității reale de participare a comunităților locale și a persoanelor interesate. Nu sunt menționate prevederi clare privind informarea timpurie, accesibilă și completă, precum și posibilitatea formulării de observații într-un termen adecvat, inclusiv prin mijloace non-digitale.

Președinte,
Sterică FUDULEA